

ne interruptione morali, & ita, ut cum ipso opere
unius actionis completa vocabulo designetur,
unum moraliter peccatum constituant. Conclu-
sio est iuxta communem doctrinam, & proba-
tur exemplis. Sic, licet quis ante fornici-
ationem, quam intendit, habeat desideria turpis,
tactus, & oscula, tamen, si copula sequatur, o-
mnis ista unum peccatum constituant, & suffi-
cienter intelliguntur, si quis se acuseat de ha-
bita copula. Pariter, si quis se acuseat de ho-
micio patrato, fatus intelliguntur, praecedens ira,
vel odium, desiderium vindictæ, preparatio, &
assumptio armorum &c, si non diu præcess-
erint, vel moralis interruptio data sit.

200. Imò (quamvis aliqui auctores contrarii sint) etiam tactus, & similia, quae copulam immediate sequuntur, adhuc fatis intelliguntur, tanquam complementa actus prioris, sicut & gaudium immediate subsequetur: nec ita haberi debent semper, tanquam essent dispositiones ad copulam novam, sed potius tanquam approbatio, & delestatio de praecedenti; quia nova copula non statim intenditur, nec illi actus, ex natura sua, semper ordinantur ad copulam novam, neque censeri debet statim ista intendi, nisi detur moralis interruptio inter priorem copulam, & istos actus: vel certe, nisi tamdui illi actus continentur, ut etiam attenta voluntate peccantis conferentur dispositio, vel preparatio ad novam copulam: ita Lugo de penit. disp. 16. num. 55. Cafropolao Navarrus, Tamburin. l. 2. de confessione c. i. num. 72. Illung. trax. 2. disp. 2. num. 63. & plures ab eo citati. Fagundes in 2. precept. Ecclesi. l. 3. c. 4. n. 14. At, si notabilis interruptio fuerit data, censentur actus sequentia ad novam copulam referri: vel certe censentur non amplius referri ad priorem, adeoque debent tanquam novum peccatum explicari.

201, Dico 8. Casu quo quis ab initio abstrahat à copula, hoc est, ifam nec intendat, nec posuisse excludat, ut sive fit, postea autem eam ex occasione admittat, tamen adhuc tactus prævii, non ex intentione copulæ habiti, probabiliter coalescant cum copula in unum moraliter peccatum. Huic conclusione quidem contrarius est Lugo de penit., disp. 16. num. 55, attinamus æquè probabiliter eam defendunt Illustri tract. 2. disp. 2. num. 63, citans Moyam, à quo ait, citari Delgadillo, Leandrum, Oviedo, & alios recentiores, quos in manuscriptis etiam ante paucos annos hic fecuti sunt infigentes recentiores. Probatur. Etiam si tales actus non coalescant cum copula ratione voluntatis directæ, possumus tamen coalescere sufficienter ratione voluntatis indirecta, ut ait quidam ingeniosus recentior; cum enim talis peccans voluerit ea, quæ ex natura sua tendunt ad opus ultimum, censetur etiam voluisse illud, & ea, quæ ipsi sunt occasio proxima ad opus illud: vel, si tales actus non coalescant ratione voluntatis, coalescant, ut vult Illust., ex eo, quod sine præambula ad actum perfectum: quod sufficit; neque enim ad hoc, ut aliqua constituant totum morale, restringit, ut intentio totius compositi præcedat omnes partes: sed sufficit, si quis intendat partibus prius jam positis conjungere reliquias: ita ingeniosus recentior.

202. Confirmatur ex illisung loc. cit. ita

argente. Sicut actus subsequentes, e. g. tactus post copulam exerciti, coalescunt cum ita, tanquam complementa, licet cum ea non coalescant ratione intentionis; quia non sinit ex intentione copula; cum hoc praecesserit, nec admittitur ex intentione illorum, sed sit ultimum intenta; ita tales actus praevi coalescunt cum copula, & includuntur ita, tanquam preambula, preparamenta, & exordia.

Adde, quod Lugo videatur velle probare, eos actus subsequentes coalescere cum copula antecedente, ex eo, quod confessarii (ut ait se credere) non soleant, accusantes se de fornicatione &c. interrogare de aribus subsequentibus; quod tamen deberet fieri, si illi actus effenti nova peccata: aqui etiam videatur, quod confessarii non soleant, accusantes se de commissione fornicatione interrogare, an statim initio campani interderint: quod tamen deberent refire, si in casibus, in quibus non statim copula intenta fuit (qui sane frequentes sunt) praedictam effectionem expponenda. Nec dicas, circa hoc fortius causit esse interrogandum, et ideo ratione confessarios non interrogare; nam posset factum caure, & honeste, hanc interrogatio fieri, non minus, quam siat, ut sapientia debet fieri, de numero copularum.

203. Quodsi tamen aliquis habuisset ab initio serium propositum, excludendi actus per seculum, & tantum committendi turpes tacitus &c., postea vero crescente concupiscentia, mutaret voluntatem, & copulam admitteret, poterit cum pluribus aliis, tunc moraliter illa disjungere, & tanquam distincta peccata explicando esse tacitus praevious &c. nam ferum illud propositum facit in primis, ut non statim, saltu non semper, possit dici actus ultimus, jam indirecte intentus. 2. Facit, ut non videantur illi tacitus &c. posse dici praembula; nam tacitus impurus intentus ut finis, & conjunctus cum serio proposito, non progrediendi uterius, non potest dici praembulum aut propositum, ad ultiora

Nec est per ratio cum confectione carnium,
de qua *num.* 196. nam ibi habetur alia moralis
continuatio ratione circumstantiarum, nondum sub-
latæ mensæ &c., quæ facit, ut censeatur durare
idem prandium. At nihil est simile, quod ita
conjugat tactus cum copula, si ab ea per
memoratum propositum disjuncti sunt: certè vix
erit, qui dicat, ista, qualisquecumque voluntas in-
termittet, tamen eodem modo coordinari, sicut
plures patinae coordinantur in idem prandium.

204. Dico 9. Actus tendens in plura obiecta, numero tantum distincta, spectando rationem probabilitatis non habet, falso per se, & universaliter, totidem malitias numero distinctas, quod sunt obiecta, iu Suarez. tom. 4. in 3. p. disp. 22. sec. 5. n. 34. Lugo de patinent. disput. 16. sec. 3. n. 131. & seq. Tamburini. methodo expediti confessio[n]is. l. 2. c. I. n. 18. & 59. Illfung. tract. 2. disp. 2. n. 44. & seq. qui plures alios citat n. 43. item recentior quidam in manuscriptis, qui citat etiam Thysium Gonzalez, Gobat, Serran, Bannez, qui dicant, esse unum moraliter peccatum. item citat Bonacim, Fagundez, Layman, Mendo, quorum verba allegat: quin immo pro conclusione cum nostra moderatione addita, possent adhuc plures adduci.

Non autem controvertitur hic, an talis actu
constitutus ex pluribus malitiis, physicè nume-
ro distinctus; hoc enim non contingere admittit
tum nobiscum adversarii: & ratio est manifesta
cum enim sit, ut ponitur, unicus indivisibilis a-
ctus, non potest habere partes physicè distin-
ctas, aut ipse ales esse distinctus. Sed controvertitur
an talis actus in sensu morali, & aequivalenter
in ordine ad confessionem, habeat multiplices
malitiam, ita, ut numerus objectorum debeat
exponi, non minus, quam si realiter datur, ve-
plura, physicè distincta peccata, fuissent.

205. Prob. conclusio ex Suarez loc. citat.
n. praecl. Actus charitatis e. g. quo decem hominibus volo dare elemosynam, non habet de-
cem bonitatis: sicut si aliquo actu vellem infinitis dare elemosynam, non haberet ista bonita-
tes infinitas; nam infinitum actu creatum da-
non potest: ergo nec actus, quo decem homi-
nibus, quamvis extremè indigentibus, nihil vo-
lo dare, habet decem malitias. Confir.
Actus tendens in infinita objecta mala, e. g. si
quis uno actu voluntatis vellet infinitos homines
occidere, non haberet infinitas malitias; alias da-
retur infinitum actu: ergo eriam actus tender-
is in decem objecta, e. g. si quis, uno actu voluntati,
vellet decem occidere, non haberet decem ma-
litias: certè disparitas formalis non videntur
posse alignari.

Relpsondunt quidam adversarii, actum tendenter in infinitos, non habere objecta dilatata; at verò ea habere actum, tendenter in decem, vel centum. Contra eft. Juxta adversarii actus, qui tendit in infinitos, faltem non potest habere tantum unam malitiam; si ergo non habet infinitas, dicant, quot habeat. Dein, si quis vel uno acto integrum exercitum occidere, erat tantum confusè tendit in individua, nec tam juxta adversarii talis actus habet tantum unam malitiam, quot ergo habet?

26. Retorquent tamen adversarii argumentum, & petunt, quid nos dicamus de acto quo quis vellet infinitas species peccatorum committere? Sed respondeo eum nostris auctoribus talem actum non habere infinitam malitiam, ac infinitas species malitiarum: sed tantum habere unam aliquam speciem innominatam, hoc est confusè tendentem in infinitas species, confusa representans. Urgent: ergo neque, quando quis vult uno actu duas species peccatorum committere, e. g. adulterium, actus habebit duam specie malitias. Rep. strictè loquendo non habere duas, sed unam duabus equivalentem: unde habere duas species tantum formaliter distinguitur.

Instant. Ergo etiam actus, tendens in plura objecta similia, habuit plures malitias individuales, formaliter distinctas. e.g. si quis uno ac vulnere honorare omnes Apostolos, talis actus habebit duodecim malitias individuales formaliter distinctas: e.g. unum, quatenus tendit in S. Petrum, aliam, quatenus in S. Andream &c. Refutatio. illatum. quod nil probat contra nos; nam praesertim habere malitias plures, ita formaliter distinctas, non est, habere eas, in sensu morali distinctas; alias, cum etiam futurum decem aureum habeat rotundas malitias , in sensu formae distinctas, etiam deberet habere decem malitias, in sensu morali distinctas, adeoque deberet

in communi acceptione morali, esse decem furtarum, supposita tententia de non necessariis exponendis circumstantiis notabiliter aggravantibus, non est verum.

Aliud est de speciebus formaliter distinctis, in eodem actus cum enim ex Tridentino *sif. 14. c. 5. § can. 7.* habeatur, circumstantias, specimen mutantas, seu rationes specificas, in eodem actu, realiter quidem identificatas, formaliter tamen distinctas, expontendas esse in confessione, ideo ita formalitatis, in ordine ad confessionem, aequivalent speciebus realiter distinctis, id quod defumitur ex ipso Tridentino, *loc. cit.* definitivae, dari obligationem, circumstantias specificas confitendi. At adversarii probare ex nullo capite posunt, quod etiam formalitatis illae individuales aequivalent individuis realiter distinctis, in ordine ad eandem confessionem.

207. Instant iterum. Ergo actus tendent
in infinitas species malas, habebit malitias infi-
nitatas. Respondeat illius tract. 2. disp. 2. n. 4. a.
Etum non contrahere specificas malitias futurum
objectorum, confusè tantum, & implicitè re-
presentatorum; quia hoc ipso talis actus non de-
pendet à cognitione directiva, explicitè repre-
sentante illorum objectorum differentias, & virtu-
tum oppositarum honestates, tanquam motu
neglecta; unde talis actus tantum contrahatur
speciem innominatam malitiae, ut diximus n. pre-
ced. Econtra differentia numerica objectorum
non debet juxta adversarios explicitè repre-
sentiari, modo cognoscatur pluralitas, nempe esse
decem objecta, vel esse finita, aut infinita, est
exercitum, vel minorem turbam; nam, qui desig-
nerat integrum exercitum occidere, juxta ipsum
jam contrahit malitias, numero militum in exer-
citu æquales.

208. *Urgent denuo cum Dicastillo.* Actus quo vellent e. g. occidere infinitos homines, et tantum ineficax; quia tendit in objectum impossibile: in tali autem casis objecta coalecent in unum: ergo non est paritas cum actu efficaciter. *Contra.* Inefficacia actus non facit, ut objecta coalefcant in unum: ergo responsio non subfult. ant. prob. si actu inefficaci vellent DEUM destrui, & Luciferum in calo colloccari, absque dubio duas malitia specie diverse, & moraliter distincte, darentur in hoc actu. Dein, si alii quando in calo actuis inefficacibus, postume objecta totalia coalefcere, non eristatio, quare non etiam in ea actuum efficacium. Rursus, si darentur duo distincti tales actus inefficaces, & duo objecta, absque dubio darentur duas malitiae: ergo, si adverfatorum modus arguendi bonus est, debent etiam dari, quando est unus actus; nam ipsi contra nos sic arguant, & dicunt: *Si dantur duos actus interni, efficiunt duo peccata: ergo etiam, si datur unus, illis equivalentes, sunt duo peccata.* ergo, vel ipso argumentum est nullum, vel in hoc casu dantur infinita malitia.

Dicunt tandem, talem actum, tendenter in infinita obiecta, habiturum infinitas malitias & confusio. ita La Croix. Sed per verba in confusione vel intelligitur tantum, quod dentur malitia, & intellectu creato non discernibles: & revera talis men datur infinitum actu, seu categoriem naturam, quod falso DEUS debetur cognoscere, id quod non admittitur: vel intelligitur aliud?

explicetur. Ceterò quidquid dicatur, non evitabitur infinitum actu malitiarum. Alius doctifimus recentior in manuscriptis docet, talem actum habiturum malitias infinitas, sed non determinatas, que indeterminatio tamen non se teat ex parte objecti, sed tantum ex parte astimationis moralis; qui scilicet homo peccans, vel etiam alius, numerum determinare non potest. Verum non queritur, hinc, quid estimare, vel judicare possint homines; cum sepe de numero peccatorum præteriorum, in se determinatisimo, ex obliuione, vel alia causis, judicare non possint: sed queruntur de determinatione in se, malitiarum à parte rei existentium, queque saltem à DEO cognosci possint (sicut idem auctor mox dicit, numerum perlonarum familiæ, quam indeterminatae cognitam quis occidere velit, à DEO sapientia cognoscit) & ha malitia deberent juxta adversarios esse infinita: cum autem infinita esse non possint, manet totum argumentum.

209. Prob. conclusio 3. Ubi est una sola disiformitas ejusdem indivisibilis actus cum eadem unica lege, ibi est tantum una malitia: sed in cafo, quo quis e. g. vult occidere decem homines, est una sola disiformitas cum eadem unicalege: ergo. mai. non videtur posse negari; quia disiformitas cum lege, & malitia, est unus & idem ex n. 29. min. probatur. Ubi est unus indivisibilis actus, & una indivisibilis lex, sub uno motivo prohibens, est una tantum disiformitas, seu contrarietas; quia est unica ratio fundandi disimilitudinem, seu disformitatem, aut contrarietatem: atqui in nostro cafo datur unus indivisibilis actus, & una indivisibilis lex: ergo.

Ex quo iterum habetur disparitas inter circumstantias specificas, & numericas; illæ enim, cum sibi oppositiones, vel disformitates cum diversis legibus, sunt moraliter diversæ in honestates: at illæ, cum opponantur eidem legi, sunt una disiformitas. Dices, ratione objectorum plurium etiam dari multiplice disformitatem, vel contrarietatem. Sed contra est. Objecta nec multiplicant actu, nec legem: ergo neque multiplicant disformitatem. cons. patet ex dictis: ant. etiam est clarum; nam, si objecta multiplicarent actu, esset centuplex, & actus, quo quis vellet furari infinita, esset infinitus: quod est falsum. Item, si objecta multiplicarent legem, tunc lex pro multiplicatione individuali objectorum, que respicit, esset multiplex: adeoque qualibet esset infinitè multiplex; cum quavis respiciat objecta syncategorematice infinita. Et quao, quis dicat, quod, si quis mentitur jocose, mille homines esse occisos, mille mendaciorum malitiam contrahat, vel mille legibus veracitatis contrarius sit?

210. Dico jam 10. Quando unus, idemque actus internus, tendit in plura objecta totalia, solo numero distincta, spectando rationem non videtur per se, & universaliter, necesse esse, numerum objectorum distincte confiteri, sed satis esse, ea numero plurali expondere. e. g., qui simul delectatus est turpiter circa decem sceminas, non tenetur hunc numberum distinctè expondere, sed sufficit dicere: Circa plures delecta-

tus sum. ita Illung, Lugo, Tamburinus locis num. 204, citatis, Thyrillus Gonzalez, Stoz, Gobat, & alii, ac multi Recentiores. Dixi 1. spectando rationem; nam non nego, oppositam communiorum factem fuisse, maximè ante Lugonem: an autem adhuc sit inter recentiores communior, dicere non ausim. Doctifimus quidam recentior in manuscriptis ait, si moderni nostra sententia patroni jungantur prioribus, autoritatem pro nobis fore æqualem, vel etiam ma-

Dixi 2. per se, & universaliter; nam, an non forte unus, aut alter casus sit excipiens, discutietur inferius. Dixi 3. non videtur necesse; utique enim consilios, ac melius est, & omnino suadendum, ut sit oppositum, tanquam secundus, & conscientia tranquillande aptius: quamvis non videatur esse stricta obligatio. Conclusio nem hanc ideo vel maximè admittit; quia sequitur ex precedenti, & altera, quam hic suppono ex tract. de penit. scilicet non dari obligationem confundi circumstantias tantum aggravantes: & si hanc etiam admittere Suarez, qui nobiscum admittit priorem, hic quoque nobiscum sentiret: an, quia putat, eas circumstantias in confessione esse exponendas, in hac decima conclusione a nobis recedit.

211. Probatum conclusio. Tridentinum sess. 14. c. 5. plus non requirit ad confessionem, quam, ut in ea exponantur numerus, & species peccatorum: atqui talis, qui confitetur, se delectatum fuisse circa plures sceminas similes, quando determinatè est delectatus circa decem, explicat numerum, & speciem sui peccati: ergo facit id, quod requirit Tridentinum: ergo satisfacit sua obligationi, nec ad plus tenetur, maper legenti Concilium: certè nil dicit de circumstantiis aggravantibus, nec de numero objectorum; quia hic numerus etiam est tantum circumstantia aggravans, quatenus scilicet peccatum facit in eadem specie gravius, sicut numerus flororum furo sublitorum, min. etiam constat ex precedenti conclusione, qua probavimus, tale peccatum esse non tantum physicè, sed etiam moraliter unus, consequentia prima est in forma: secunda probatur, non debemus hominibus imponere majoris onus confitendi, (quod alias difficultè accidit) quam ex Concilio possit defini: ergo.

Nec dicas, Concilii finem eo loco tantum fuisse, negare obligationem confundi peccata oblivioni tradita; nam, si hic solus finis fuisset, non debuit meminisse circumstantiarum, speciem mutantium, de quibus sollicite bisimilatorem facit, licet eas, stante earum oblivious, non debeamus confiterti: cùmque insuper Concilium expressè dicat, nihil aliud exigit, nec nos aliud exigamus, similique colligamus, quod, licet forte qualiter de peccatis oblivious traditis fuerit unica occasio hujus decreti, non tamen fuerit unicus finis; sed Concilium simili intendit, dare plenam instructionem fidelibus, ad quam maximè conducebat enumerare ea, quæ explicare in confessione necesse est.

212. Confirm. conclusio exemplis. Primo Qui injunctè integrum pecudum gregem abegit, licet plurium dominorum jura, numero diversa, violaverit, juxta communem, peccatum suum suffi-

sufficienter confiteri confitetur, si dicat, se injunctè gregem abegisse, licet non dicat, quod dominus iusto illo sint laeti (quod idem etiam est, si quis summa pecunia, ad plures spectantem, abfuerit) atque, si debet explicari numerus objectorum, in qua tendit actus, debet hic numerus dominorum laorum exponi: ergo. Nec dicas, lasores distinctas distinctorum jurium non coaffectare in unam moraliter rationem; nam 1. si hoc esset verum, tunc nunquam parva damna pluribus illarum, e. g. per statuam dolosam, tendens in plures species, est equivalenter multiplex specie: ergo etiam actus, tendens in plura individua, est equivalenter multiplex numero. Kelp. In primis ex hoc sequeretur, furtum plurium flororum esse plura peccata, quod nemo dicit. Dein dist. ma. quod equivalent pluribus individuis quoad omnia, est equivalenter numero multiplex. conc. ma. quod tantum equivalent quoad aliqua, neg. ma. & dist. si minore neg. conseq. Actus ille, tendens in plura objecta, licet forte pluribus peccatis equivalent quoad dannum, non tamen equivalent quoad distinctionem, libertatem, malitiam, ac demeritum. Dein, licet etiam equivalent quoad malitiam, non tamen essent plura peccata, ut patet in furo graviore.

213. Ad 1. confirm. neg. conf. & paritatem. Unio plurium actuum, physicè tantum distinctorum, probatur aliunde, omnibus rationibus fuscum deductis & num. 191. & seq. per plures conclusiones: quibus tamen rationibus neutrally probatur multiplicitas, seu divisio moralis unus actus in plures, sed potius ex illis impugnatur. Addunt hic aliqui, dari parem equivalentiam, ita scilicet, ut, sicut actus plures quandoque equivalent uni, sic unus equivalent pluribus: sed responderetur, neque hanc paritatem omniumdam esse, ut modò ostendam, neque etiam ex ea probari unitatem actuum physicè distinctorum. Ad 2. confirm. vel neg. antec. strictè sumptum, vel dicit, ut supra. Actus talis equivalent quoad aliqua. conc. ant. quoad omnia neg. antec. & conf. quia, ut iam dictum n. 206, etiam actus tendens in plures species, non est plura peccata, sed tantum unum, participans plures species, seu habens plures formalitates, aut plura predicata specifica.

214. Dices. Saltem talis actus equivalent pluribus in ordine ad confessionem; quia debent omnes species Theologicas peccati exponi: ergo actus, tendens in objecta numero diversa, etiam equivalent in ordine ad eandem confessionem. Rep. neg. conseq. quam negligat adversarii in furo, supposito, quod circumstantia mere aggravantes exponi non debant. Disparitas autem in ordine ad confessionem est doctrina Tridentini sess. 14. c. 5. diversa de uno, ac de altero cafo; nam hoc Concilium clare docet, exponderas esse circumstantias species mutantibus; at de aggravantibus, vel numero objectorum, nil dicit: nec debemus nos majoris onus hominibus imponere, quam ex Ecclesiæ, vel Conciliorum doctrina colligatur. vide n. 206. & seq.

215. Ob. 2. Actus, tendens in plura objecta, differt numero ab actu tendente in unum objectum: ergo est numero multiplex. Confirm. 1. Juxta nos, qui concupisceret plures sceminas, G 2 suffit.

ARTICULUS III.

Solvuntur Objectiones.

216. O B. 1. contra 9. & 10. conclusionem (nam contra priores

sufficienter se accusaret dicendo: *Habui turpem concupiscentiam: hoc est falsum: ergo. Confirm. 2. Qui in dicto casu concupiscentia plurium feminarum, numerum tantum confusè explicat, exponit peccatum sub dubio: atqui non licet peccatum certum exponere sub dubio: ergo, prob. mai. dicendo plures, non reddit confessariem certum, sed dubium de numero: ergo. Resp. 1. neg. conf. & retorq. argum. in furto majore, & minore. Resp. 2. neg. ant. Petrus, & Paulus differunt numero, quin unus sit numero multiplex: ad illud sufficit, unum esse distinctum ab altero: ad hoc requiritur, ut unum sit plura.*

*Ad 1. confirmat. neg. maj. quia haec phrasex communis intelligentia confessariorum, significant, eam concupiscentiam veritatem esse tantum circa unam feminam: unde debet factum dicere: *Concupiti plures feminas: iuxta dicta n. 187.* Idem falso dicendum, casu quo quis uno iectu occidetur plures, e. g. explosò tormento bellico; non enim sufficeret dicere: *Peribombidum: sed deberet factum dicere: Occidi plures, vel feci stragem bonum.* Dixi factum, nam, an in hoc casu numerus non sit alter explicandus, fors inferius dicemus. n. 222. &c.*

*Ad 2. confirmat, retorq. argumentum in eo, qui se accusat de furto gravi in communis; nam etiam iste reddit confessariem dubium de quantitate, in forma neg. mai. ad prob. neg. conseq. non digitalis: *Dubito, an tot, vel tot fuerint: sed peccatum certum concupiscentia constitutur sub termino generico, quando ad numerum individualium explicandum non tenetur: sicut si quis confiterit venialia, sine addito numero, non constitutur ea sub dubio.* Quod autem confessarius redditur æquivalenter dubius de numero objectorum, non refert; quia non debet hunc certè scire, sicut scire non debet certam quantitatem furti.*

218. Dices 1. Non est paritas inter fursum, & inter desiderium plurium homicidiorum, vel copularum: ergo nulla retoratio. prob. ant. si sit una voluntas furandi, vel etiam plures voluntes non interruptæ, imò, si etiam sint plures acceptiones successivæ, moraliter tamen non interruptæ, sit tantum unum peccatum: at, si sint plures voluntes, etiam non interruptæ, occidenti, & sunt plures cædes, per ieius successivos, quamvis continuos, nemo est, qui non dicat, quod sint plura peccata, & debeant ut tali in confessione exponi: ergo est lata disparitas. Idem est de culpis forniciariis, successivæ, quamvis continuæ, habitis.

Resp. dist. ant. non est paritas materialis, quoad ea, in quibus non instituitur, conc. ant. non est formalis, in ordine ad ea, in quibus instituitur, neg. ant. & conseq. ad prob. con. ant. & dist. conseq. ut suprà. Paritas à nobis instituitur in hoc, quod, sicut idem realiter actus, quo quis etiam pluribus furatur summam tam gravem, ut etiam pluribus gravibus æqualeat, tantum est unum peccatum, quamvis tendat in plura objecta, imò etiam violer plurimum jura: ita etiam actus tendens in plures feminas, vel cædes, sit tantum unum peccatum. Quod autem plura furtæ coalescant in unum: cades vero, vel copula non coalescat (quia scilicet non

qualibet ablatio summa etiam gravis per fursum, est actus in sua ratione consummatus: & ideo cum alia coalescit in unum, quando non datur interruptio actuum: econtra qualibet cædes, vel copula, est actus in suo ordine consummatus, & ideo non coalescit) est disparitas tantum materialis. verbo: ex paritate cum furto probamus, quòd actus tendens in plura objecta, aut etiam contrarius plurim juriibus, non hoc ipso sit moraliter plura peccata, nec debeat numerus objectorum, aut jurius, in confessione exponi: an autem, & quando plures actus, physice distincti, coalescant in unum moraliter peccatum, vel non, hic non queritur: & quamvis, quod hoc posterius, non convenienter furtum successivæ, aut etiam contra plurim jura consummum, & cades successiva plurim, non sequitur, quod non convenienter quod prius.

219. Dices 2. Tunc actus, tendens in plura objecta, est tantum unum moraliter peccatum, quando objecta illius externa, successivæ facta, coalescent in unum: atque hoc non contingit in nostris casibus: ergo. Resp. neg. ma. quia prorsus gratis afferitur, recratione ultra probari potest: sicutne illa ratione potest ostendi, quod actus contrarius disparatis diversorum juriibus, e. g. voluntas abigendi integrum gregem, ad diversos dominios spectantem, vel ipsæ actus abigendi, sit tantum unum peccatum, & non etiam voluntas occidendi plurim homines; nam, quamvis actus successivi consummatis cædum non coalescent in unum actum exteriorem, coalescent tamen in unum objectum, e. g. in unam stragam, simul & semel volitam. Ut autem Illung tr. 2. disp. 2. n. 5r. ait, si actus est unicū, non videtur requiri alia coalescere; maximè, si sustinatur actu interno; alias quomodo explicabitur, quod actus, tendens in objecta successivæ, non habeat malitias infinitas? Quodsi tamen intes, communis doctores ita sentire, potest fortassis sententia opposita, esse quidem extrinsecus ab autoritate tibi probabilior; at non spectando rationem, de qua sola nostra conclusio loquitur.

220. Dices 3. Duo homicidia, vel duas fornaciones, non possunt coalescere in unum: & similiiter non possunt coalescere in unum duas transgressiones jejunii duobus diebus, duas negligentes recitationes Breviariorum diversis diebus: ergo nec duo malitia ex illis definiuntur. Resp. nego suppositum consequentis, quod, quando est unus actus, sint duas malitiae: est enim tantum una, indivisibiliter tendens in plura objecta. Undebi actu peccare, & bis actu vele peccare, tunc tantum sunt idem, quando sunt duo actus voluntatis, conjuncti duobus actibus exterminis non coalescentibus.

221. Dices 4. Actus externus, & internus efficiæ, habent eandem indivisibiliter malitiam: ergo, si duo actus externi habeant duas malitias, etiam habet duas malitias actus internus in eos tendens. Resp. nego suppositum consequentis, quod duo actus externi, intentionaliter tantum existentes, ut ponitur in hoc casu, habeant duplicitem malitiam formalem; habent enim tantum unum, derivatum ab actu interno malo. Si autem loquaris de malitia objectiva, vel radicali, nihil probas; quia malitia duplex radicalis,

& objectiva, si sit ejusdem speciei, potest quandoque coalescere in unam formalem, si accedit unus actus internus: sic duæ acceptiones externe furtive habent duplicitem malitiam objectivam, & radicalem; cum possint terminare duos actus internos, & fieri interrupti: at, si sunt continuatae, tantum habent unam malitiam formalem.

*222. Dices 5. Ex dictis sequitur, quod, qui uno i. Etu e.g., tormenti simul occidisset decem homines, sufficienter se accusaret dicendo: *occidi aliquot bonis, vel: Feci stragam bonum:* hoc non videtur admittendum: ergo, probatur maj. non est major ratio, quare fit unum tantum peccatum, quando actus internus tantum est unus, quam quando actus externus est tantum unus: ergo. Resp. 1. majorem admittunt auctores citati num. 210, & negant minorem, quæ certè ratione difficulter probatur. Equidem censeo, suadendum hominibus, ut hoc in casu numerum objectorum explicent: neque etiam hanc oblationem adstruere est contra nostram conclusionem; quia nos loquimur in casu, in quo fissitur in actu interno, non verò, quando progressio fit ad externos. Attamen, si actus externus tantum sit unus, tendens simul in plura objecta, spectata sola ratione (quod nos in hac conclusione facimus) videtur difficulter posse probari minor superior; potest enim dici, quod ratione actus interni, & externi unus, fiat etiam tantum unum peccatum, una strages, seu unus effectus peccaminorum. Fatoe, contradictorum illius minoris videri contra communiores antiquorum: attamen non est destituta sua auctoritate, ut patet ex num. 210. potestque videri Illung tr. 2. disp. 2. num. 43.*

223. Dices 6. Ergo, si eadem volitio duaret per plura infinita, & durante illa aliquis successivæ, attamen continuatis ictibus occidet plures, etiam tantum unum peccatum committeret: hoc videtur durum: ergo. Resp. quidam recentior, hoc fieri non posse, ex quod actus voluntatis sint affixi durationibus suis, & consequenter quovis instanti, vel latere tempore, que unus ictus fit, mutentur: sed hoc non est adeo certum. Idem ait 2. mutato objecto mutari volitionem: sed nec hoc videtur sufficere; quia potest quis simul velle plures occidere, quo casu objectum non mutatur. Ait 3. in hoc casu unum fore peccatum, consummatum in cæde duorum, vel plurim; cum unum sit exercitum libertatis, una difformitas cum eadem legi, unum concretum accidentale: sed addit, hunc casum extraordinarium fore, nec in hoc fundari judicium sensus communis, qui censem, per duas cædes externas fieri duplex numero peccatum.

*224. Verum, quamvis casus extraordinarius sit, quod idem homo, durante eadem sua voluntate, plures occidat: tamen non est extraordinarius casus, in quo recurrit eadem difficultas, scilicet, quod aliquis iniuste jubet uno imperio, plures occidi, qui deinceps, sed continuante ab aliis occidantur, adhuc moraliter perseverante, ac influente eodem unico, nec repetito imperio. An ergo etiam talis iniuste mandans sufficienter se accusabit: *Jussi plures occidi?* Resp. iam me dixisse, nos loqui de casu, in quo silli-*

tur in actu interno: si autem petas, quid dicamus ad hunc casum, respondentum mihi videtur, in hoc casu, quo isti actus externi, qui consummati dicuntur, sunt successivæ, eti unus sit actus internus, esse peccata moraliter distincta, & numerum eorum, quantum fieri potest, declarandum esse in confessione. Ita Illung tr. 2. disp.

2. num. 35. f. ultimo Nega tamen &c.

Ratio ex hoc auctore est. Actus externus denominatur ab actu interno verè peccatum, quod debet in confessione exponi: ergo, ubi sunt plures actus externi, qui non coalescent, sunt plura peccata in confessione expenda: atque in nostro casu non coalescent: ergo, prob. subsumptum. actus isti, e. g. ieiustus, quo occiditur Petrus, & aliis, quo occiditur Paulus (idem est de diversis copulis cum eadem, vel diversa persona habitis) sunt realiter inter se distincti: & quamvis continuantur, tamen sunt opera externa omnino consummata, sive sunt actus non tantum quomodocunque consummatis, sed ita, ut quilibet per se ipsum sit completum, & ultimum exercitum creature rationalis peccantis: ac properea sunt juxta communem estimationem hominum incapaces, ut per eundem actum internum, vel per continuata successione, sint moraliter unum; cum nullum habeant ad se invicem ordinem, ad constituentem totum morale: ergo non coalescent.

225. Dices 7. Si cades plurim fiat per unum actum, etiam non habent ordinem ad se invicem, ergo etiam in illo casu debet explicari numerus. Resp. 1. conseq. non esse contra nos ut notavimus. 2. Respondet Illung 2. neg. ant. ut, enim ait, illas cades passivæ, seu mortes, coalescent in unum effectum ejusdem unici actus externi, e. g. ieiustus, vel explosionis tormenti: suntque moraliter una strages; unde, quamvis exposta debeat in confessione effectus actus peccaminoforum, tamen contendunt quidam contra multis aliis, qui negant, talem effectum esse peccatum, & volunt, tantum ipsum actum exterum esse peccaminoforum (de quo agit Illung tr. 6. disp. 6. a. n. 67.) tamen, cum effectus in casu e. g. explosi tormenti, tantum sit unus, sufficienter in confessione exponitur, eti numerus occisorum tantum confuse exponatur. Et sanè videntur utique facilius coalescere plures effectus partiales ejusdem actus externi, in unum effectum totalem completem, quam plures actus externi, seu opera completa, & consummata, in unum actum, aut opus.

Sicut adversari dicant, quod plura objecta sint plura peccata, silem æquivalenter in ordine ad confessionem, reponetur, id probandum esse, non supponendum. Si dicant iterum, communem sensum sensere, etiam in casu, quo per unum ictum plures occiduntur, dari moraliter plura peccata. Resp. negando illatum; nam, licet antiqui fors communis ita sentire videntur, tamen non ita sentiunt recentiores. Certe post Lugonem multi graves viri aliter sentiunt. Dein, ut recte observat quidam recentior, multæ sententiae, quæ olim fuere communissima, successu temporis, ob inventas novas rationes, factæ sunt minus communes, & minus probabiles. Ceterum, eti, ut jam diximus, nos tantum agamus hic ratione, non auctoritate: tamen, quia

authoritas in hac materia toties obicitur, etiam de ea aliquid amplius dicemus sequenti objectione.

226. Ob. 3. Sententia adversa habet pro se maximam autoritatem, adeo, ut Dicatillo de penit. tr. 8. disp. 9. dub. 4. n. 217. dicat, esse communem, & receptam sententiam antiquorum, & recentiorum: sed hanc auctoritatem in hac questione, in qua agitur de voluntate Christi, volentis, vel non volentis nos obligare ad confessionem magis distinctam, est maximi astimatio: ergo ob istam sententiam apposita est nostra preferenda, prob. mihi follet alias, praeferunt agendo de obligatione confitendi peccata dubia, dici, talis communis authoritas, est aliqua quasi traditio, & communis sensus fidelium, ex existentia legis obligantis ad distinctionem confessionem, qua lex, cum sit juris Divini positivum non scripsi, vel maximè debet innotescere per traditionem, vel quasi traditionem, & communem sensum fidelium, adeoque doctrinum (nam his suum sensum accommodant indici) ergo hanc auctoritas est maximi ponderis, & astimationis.

227. Resp. 1. Hoc argumentum nos non ferit, cum n. 220. ubi concludoam statuimus, exprefse dixerimus, nos eam tantum specie ratione afferere. 2. Ex communi fidelium sensu nondum probatur, esse plures in tali actu malitias, sed tantum esse unam graviores, que debet distincte in confessione exponi, ut juxta multos debent exponi circumstantiae notabiliter aggravantes. 3. Meritorum maior: etiæ enim sententia auctora pro se forte numeris plures autores ex paulo antiquioribus, tamen excessus non est tantus, quantum ingeniosus quidam recentior auctoriis describit: & Dicatillo difficulter suum assertum posset probare; nam antiqui, ut S. Thomas, Scotus, & illi quæ aquiles, hanc questionem nos tractam, imo pauci ante Lugone, aut Suarezum: unde neutiquam sensus aliorum recentium auctorum, debet haberi quasi pro traditione communis Ecclesiæ. Quin etiam paulo post ali docuere oppositum, cum Lugone, ac aliis: & præfatum nunc multi recentiores id docent, videri potest Illung. tr. 2. disp. 2. a. 5. n. 43. ubi ostendit, nostram sententiam minimè esse auctoritate destitutam. Sed & ipse Dicatillo tr. 8. d. penit. disp. 9. n. 255. admittit, actum intemum, in multa objecta peccaminola tendent, sed non affectum executionem extemam, e.g. desiderium plurium cadium, sed non secutarum, esse tantum unum peccatum. Suarez autem tom. 4. in 3. p. de penit. disp. 22. sec. 5. n. 34. & seq. docet nobiscum, talem actionem contineant irreverentiam contra DEUM, & Christum, cuius Sacraenta irreverenter tractantur; cum in rigore non sine contra ius residens in Sacramentis, sed contra ius residens in auctore Sacramentorum. Negat autem non potest, ut Lugo, quod faciliter convenient, ad constitendum unum peccatum, que tendunt contra ius unum ejusdem personæ, quam, que tendunt contra ius plurium diversarum. Idem circa administrationem Sacraentis poenitentia, plurius in statu peccati factam, confessit Illung. tr. 2. disp. 2. a. 5. n. 64. Henriquez, Gobat, Tanner, Diana, Fagundez, Rodriguez, Leander, Escobar, Baum.

228. Ob. 4. Si conjugatus cum altera conjugata commitit adulterium, debet in confessione exponi, utramque partem fuisse conjugatum, quod ait Pala p. 1. tr. 2. disp. 3. p. 2. p. 2. certissimum esse: & oppositum est Apologia Emmanuelis Sa, teste Illung. tr. 2. disp. 2. n. 55. deletum est, tanquam improbatum: sed hu-

jus ratio alia non est, quam, quod tale adulterium sit duplex: ergo debet talis actus, habens duplicitem malitiam, ut talis exponi. Kep, Illung loco modo cit. neg. mi. Ratio non est tantum; quia in eo cau adulterium est duplex, sed quia hac duplicitas neque in confusione explicatur, quod tamen fieri debet iuxta dicta n. 188. nam, ut hic auctor, confitarius audiens adulterium, tantum intelligit simplex, quod ordinariè solet contingere, & hoc verbum, sine addito prolatum, ex communi acceptance plus non significat: sicut etiam homicidium significat tantum cædum unius hominis: at tamen idem auctor, talen sufficiunt feccatum, si dicat: *Fornicatione violavi aitorum ius conjugale*: quo modo loquendi implicere, &

resp. 2. Recentior quidam ex Lugo, & aliis, neg. min. quia differunt specie adulterium simplex, & duplex; cum in cau duplicit adulterii non tantum quis violat fidem alteri, sed etiam cooperetur ad hoc, ut altera pars violat fidem illi, cui prior pars non est obiecta: quia cooperatio differt (ut ajunt illi autores) specie à violatione fidei, quam adulterans e.g. debet proficere conjugi luce. Quidquid dixeris ex his duabus, majorem admittes, & minorem negabis, qua negata, nihil probatur contra nos.

229. Ex dictis deducit Illung. tr. 2. disp. 2. n. 64. supposito, quod non peccatum mortaliter, distributing SS. Eucharistiam accumbentibus ad mensam Divinam, vel juxta quosdam; quia etiam in statu peccati mortalitatis, vel qualunque de causa, hoc, inquam, supposito, tamen esse tantum unum peccatum, si fæcarios talis pluribus continuat distribuere sacram Eucharistiam; quia, licet respectu cuiuslibet personæ sit integræ actio, & completa ministratio Sacramenti, tamen est pars tantum integræ ministerii, vel functionis, cum tali multiplicitate peragi solite. Idem docent alii, & videtur debere docere omnes, qui admittunt cum codem Illung. ac Lugo de penit. disp. 16. sed. 14. n. 552. quod tantum unum peccatum committat fæcarios, qui in statu gravis peccati audit plures confessiones, ex simili ratione; quia, licet qualibet confessio sit integrum judicium compunctum, nec una ordinetur ad alteram, tamen in ratione unius functionis, cum tali multiplicitate peragi solite, convenient, & sunt una indigna functio, unum indignum ministerium.

Addit Lugo loco cit. illas auditions confessionum convenire etiam ex intentione agentis, qui sedet in facro tribunali, ut plures audiatur, & precipue ex materia ipsa: cum omnes illæ actiones contineant irreverentiam contra DEUM, & Christum, cuius Sacraenta irreverenter tractantur; cum in rigore non sine contra ius residens in Sacramentis, sed contra ius residens in auctore Sacramentorum. Negat autem non potest, ut Lugo, quod faciliter convenient, ad constitendum unum peccatum, que tendunt contra ius unum ejusdem personæ, quam, que tendunt contra ius plurium diversarum. Idem circa administrationem Sacraentis poenitentia, plurius in statu peccati factam, confessit Illung. tr. 2. disp. 2. a. 5. n. 64. Henriquez, Gobat, Tanner, Diana, Fagundez, Rodriguez, Leander, Escobar, Baum.

230.

Quid sit peccatum habituale.

triv. 8. punt. 4. n. 28. dicunt, ex communi dominum esse moraliter peccatum, si fæcarios eadem die totum Breviarium recitare omittat; quia omnes partes Officii Canonici in unam orationem, ab Ecclesia præceptam, coalescent. Idem etiam docet Lugo de penit. disp. 16. n. 547. qui citat Suarezum, Navarrum, Vegam, Reginaldum, Ledesmam, Sa, Dianam, quo ait citari plurimos: unde sufficit, si talis fæcarios in confessione dicat, te peccati graviter, non recitando Officium Divinum, quin explicet, quorū horas omisit. Et Suarez quidam tom. 2. de Relig. l. 4. c. 25. n. 18. hec docet: attamen rectè adverbit, peccatum quidem exterum esse tantum unum, interna autem voluntatis posse esse plura & varia, ratione interruptionis, retraktionis &c. actuum voluntatis. Aliud est, si fæcarios diversi diebus omittat diversas partes Breviariorum; tunc enim omissiones non coalescent; sed sicut peccatum numero diversa contra diversas obligations, diversi diebus affixas: sicut etiam aliud est, teste Illung., si quis eodem die sapienter interruptum comedat canes; quia lex negativa respicit singulas die parts divisibiliter, sicut lex e.g. non faciendo alteri injuriam; unde per interruptas confessiones, divisibiliter, seu plures, ea lex violatur: Id tamen ex conclusione n. 210. posuit sequitur, tantum esse, unum peccatum, si quis internam voluntatem omisit, quia statutus e.g. viginti diebus omittere Breviarium: attamen posse mutata voluntate id opere ipso recitat. Videatur hoc de re ipse Lugo, aut Illung locis citis.

DISPUTATIO II.

De Peccato Habituali, & Originali.

231. **H**ucusque sat multis egimus de Peccato Actuali, ejusque essentia, causis, ac differentiis, tum specifica, tum numerica: refutat, ut paucioribus agamus de Peccato Habituali, & Originali. Quoniam autem etiam peccatum originale sit habituale, ut ex dicendis patet, & sic rectè utrumque sub una disputatione comprehendatur, tamen habituale latius patet, & per hoc intelligitur id, quod post quodcumque peccatum, actualiter commissum, remanet. Unde de isto prima questione agemus, & in quo consistat, examinabimus: quod serviet etiam ad intelligentem peccatum originale, de quo, ejusque penis, itemque de immunitate immaculatissima Virginis ab hac labe, secunda questione agemus, atque sic toti tractauit de peccatis finem imponemus.

QUESTIO I.

De Peccato Habituali.

ARTICULUS I.

Quid sit Peccatum Habituale.

232. **M**afrius disp. 6. q. 9. a. 5. n. 291. & Oviedo in 1. 2. tr. 6. con-

R.P. Ant. Mayr, Theol. Tom. I.

57

triv. 8. punt. 4. n. 28. dicunt, ex communi dominum, quod peccatum habituale sit peccatum actualis præteritum moraliter permanens. Et sane, transacta peccaminofa actione, ac physice jam præterita, manet homo, qui peccavit, adhuc peccato infectus, ut eleganter probat D. Augustinus l. 1. de nuptiis & concupiscentia c. 20. ex Ecclesiastici. 21. v. 1. ita habet S. Doctor: *Si a peccato defuisse, hoc esset non habere peccatum, sufficienter, ut hoc nos moneret Scriptura: sicut, peccatum, non adiicias iterum: non autem sufficit, sed adiicit: sed de primitiis deprecare, ut tibi remittantur manent, ergo, nisi remittantur. Sed quomodo manent, si præterita sunt? nisi quia præterierunt actu, manent reatu: ergo manet aliquis aliquo modo infectus peccato: non actualiter; quia actus jam transiit: ergo moraliter, seu habituiter: nec de peccato actuali transacto, & moraliter permanente, potest esse, nec etiam est, inter Catholicos dubium.*

233. Certum autem est 1. peccatum habituale non esse tantum peccatum præteritum; nam peccatum jam præterisse erit semper verum, & nunquam potest haec veritas falsificari, vel mutari: adeoque si idem est peccatum habituale, ac peccatum esse præteritum, nunquam potest deleri, sed semper daretur peccatum habituale, quod utique falsum est. Certum est 2. peccatum hoc non consistere in peccato præterito, & negatione qualisunque retractationis; quia potest dari peccatum hoc etiam quando datur retractatio ejus naturalis, vel etiam supernaturalis extra sacramentum sine perfecta contritione: deinde probabilitus etiam est, posse peccatum illud deleri de absolta potentia DEI, absque retractatione, seu flante negatione istius, ut plurimi autores tradunt trist. de penit. Queritur jam, in quo formaliter hoc peccatum consistat: quia de re differentiis notabilibus est inter autores, ut videtur est apud Oviedo in 2. tract. 6. contrav. 8. punt. 2.

234. **D**ico. Peccatum habituale in generale (prout abstractum, ab hac, & ab alia providentia, statu elevationis, & pure naturæ &c.) consistit in complexo ex peccato actuali præterito, & negatione tam condigna satisfactionis, quam gratuita remissionis. ita quod verba, vel factum quod rem, Suarez, Valquez, Arriaga, Lugo, Gormaz de grat. sanctif. n. 32. & plurimi alii. Explicitur conclusio. Peccatum habituale in primis involvit peccatum actuali præcedens; si enim nunquam fuisse actuali, non posset esse habituale. Infupere debet actuali esse præteritum; alias exiteret adhuc actualiter, & non habitualiter, seu nondum esset peccatum habituale.

Hoc autem peccatum habituale, quod idem est, actuali moraliter perseverans, maculat hominem: quod quomodo fiat, rectè explicat Suarez in 1. 2. tr. 5. de peccat. disp. 8. sec. unica. n. 13. has similitudine. Si quis in republica exercuit vilissimum munus, e.g. carnicis, licet posse id non amplius exercere, manet tamen moraliter maculatus, donec respublica, vel princeps, maculam illam moraliter tollat, in quantum quod plures effectus tollere potest: ita, qui semel exercuit vilissimum opus peccatis, tam

ram DEO semper manet maculatus, donec manet illa moraliter tollatur.

235. Hac autem ipsa macula (qua etiam dico potest reatus culpa, seu obligatio sustinendi indignationem DEI) moraliter perseverat in negatione tam satisfactionis, quam remissionis: nam tamdiu censetur moraliter perseverare, quamdiu non satisfactione aequali deletur, vel gratitudo condonatur. Sicut scilicet in humanis moraliter perseverat injuria, vel offensa, alteri illata, donec vel laeso satisfiat, vel hic gratitudo offendam remittat, fivis jure offendis cedat; non est enim aliud modus delendi offendam. Si autem unum ex his duobus fiat, cessat injuria; unde perseverant peccati, seu offensis Divina, involvit negationem utriusque. Conclusio sic explicata.

Prob. In omni, & solo illo, formaliter constituit peccatum habituale, qui formaliter posito, formaliter ponitur peccatum habituale: sed posito eo complexo, ponitur, & non posito illo, seu omisita etiam tantum aliqua parte illius, non ponitur peccatum habituale: ergo, maj. est certa ex reguli partis, communiter à Philosophis recepta, mihi probata, jam est in explicatione partium constitutivarum. Siquis hic vellet contendere, reatum culpa non esse ipsum peccatum, sed proprietatem inde resultantem, non esset cum eo multum litigandum; nam sicut est proprietas metaphysica, realiter identificata cum macula: ne fumus hic solliciti de omnibus minutis logicas.

236. Ex his collige. 1. non recte dici, peccatum habituale confidere in habitu vitiioso, pravæque ad malum inclinatione, ab actuali peccato relata, ut fertur volvisti Gregorius Ariminensis nam saepe non datur prava inclinatio, e. g. in illo, in quo datur peccatum habituale, quando prima vice peccavit, & statim horreficit peccatum, nescimus tamen perfecta contritione, aut confessione id deleter. Econtra potest manere aliquando prava inclinatio, quin maneat peccatum habituale, e. g. in consuetudine, postquam rite confessus est. Unde non dicitur peccatum habituale idem, quasi esset malus habitus, sed ideo: quia sicut habitus perseverat, cum hoc tamen differmine, quod habitus physicè, peccatum vero tantum moraliter maneat. Si quis autem vellet ipsum habitum vitiiosum dicere peccatum habituale, loqueretur contra communem consuetudinem modernorum doctorum. Verum est, S. Augustinum saepe vocare peccatum id, quod est effectus peccati: at modò non solum Doctores ita loqui, sicut sine addito: nec est bonum argumentum à pari in questionibus de nomine; unde, quanvis habitus charitatis dicatur charitas habitualis, non propterea habitus odii dicitur ordinis habituale; per hoc enim intelligitur actus odii habitualiter perseverans.

237. Collige 2. non recte dici, peccatum habituale confidere in physica quadam, & morbida qualitate, animam peccatricem fodante; nam hec sententia hodie unanimiter à Theologis rejicitur, nec est illa hujus qualitatis necessitas; cum fine ea possit facile explicari peccatum habituale. Accedit, quod dici nequeat, quenam sit causa productiva illius qualitatis; non enim est DEUS solus; alias ipse esset auctor peccati

habitualis, quod DEUM dedecet: non actus malus; quia hic nihil producit, quam speciem sui, quia manere potest delecto peccato habituali, adeoque ab isto distincta est: dein potest peccatum actuali esse pura omisio libera, quia nullam qualitatem physicè potest producere. Adeo, quod, si actus malus produceret qualitatem vitiolam, actus bonus deberet producere qualitatem pulchram, quod gratis afferitur: neque est causa illius qualitatis voluntas; quia hac immediate tantum producere actus virales: & si in casu peccati produceret qualitatem morbidam, ac deformem, deberet in casu boni operis producere sanam, & decoram, quod gratis dicitur.

238. Collige 3. non posse peccatum habituale statui in privatione gratia sanctificantis, ita Lugo de penit. disp. 7. sec. 2. Arriaga in 1. 2. disp. 49. de peccat. sec. 3. subsec. 2. n. 11. Ovidio in 1. 2. tr. 6. contr. 8. punt. 4. n. 26. Rhodes disp. 3. de peccat. q. 2. g. 1. (quibus videtur contentire Gormaz de gratia sanctificante disp. 2. n. 32.) qui negant, hanc privationem, etiam in hac providentia, esse partem peccati habitualis. Ratio est. Primo, quia ea privatio non est pars peccati venialis habituali, quod, licet non sit strictè dictum peccatum, est tamen macula habitualis. Secundò, quia haec privatio, ut habet Arriaga modo cit. disp. sec. 3. subsec. 1. n. 9. est potius pena, vel effectus peccati, quam pars. Nec dicas, eam privationem esse penam peccati actualis, non vero habituali; nam ut bene respondeat hic auctor, peccatum habituale non est penae peccati actualis, sed est ipsum peccatum actuali moraliter perseverans, adeoque illa privatio etiam est effectus, & pena peccati habitualis. Eadem rationem allegant Ovidio, & Rhodes.

Tertio. Ut ajunt Arriaga, & alii, effentia peccati habitualis manet semper eadem; quia est immutabilis: atqui in statu pure naturæ non involvitur haec privationem: ergo neque involvit in statu elevationis, quanquam in hoc statu habeat annexam hanc ipsam privationem tanquam effectum, quem non haberet in alia providentia. Hinc infert Arriaga, peccatum quidem posse dici privationem gratia in actu primo, hoc est, hanc exigere, seu inferre in hoc statu, non verò in actu secundo. Quartò. Peccata habitualia sunt specie, & numero diversa: privatio semper est eadem: immo privatio datur statim post primum peccatum gravem in quo stabunt igitur peccata habitualia sublequentia? Si dicatur, connotari etiam ipsa peccata; contra est; quia, ut suppono ex reguli partis, ista connotata, vel debet etiam esse partes peccati habitualis, vel non sufficiente ad novam denominationem faciendam; quia non potest dari nova denominatio sine nova parte. Hac tamen ratio tantum probat, peccatum habituale totum non stare in sola privatione gratiae.

239. Collige 4. Peccatum habituale non confidere in reatu poena, vel obligatione passiva sustinendi poenam, qua obligatio tamdiu moraliter manet, donec vel condigna satisfactione, vel gratuita condonatio tollatur, ut videntur docere Scotifæ cum Subtili Doctore: & quidam ex ipsis volunt, intelligentiam esse obligationem, qua oritur ex voluntate DEI, peccatum sublequentem, & ordinante, vel definiti peccatorum ad poenam. Sed hoc non videtur

Anreatus culpe, & reatus poenæ distinguuntur.

verum. 1. Quia peccata, à damnatis, & dæmonibus commissa, sunt verè peccata habitualia, in æternum durantia: & tamen, ut est sententia probabilissima, non amplius in eo statu ordinantur ad poenam, ipsi respondentem, ut nun. 101. retulimus. 2. Ut homo, sic etiam DEUS potest retinere jus ad indignationem, vel iniuriam, quin velit punire. 3. Non ideo peccatum est malum, vel turpe; quia DEUS illud puni, vel poenam ei statuit: sed potius vicissim, quia peccatum est malum, ideo DEUS illud puni, vel poenam statuit: ergo habituale peccatum præsupponitur ad hunc reatum.

240. Alii cum Mairtio disp. 6. q. 9. art. 5. & seq. intelligent obligationem, qua oritur ex voluntate DEI, peccatum antecedente: seu intelligent legem, peccatum sub poena prohibitem, cuius sit reus peccator, & tamdiu manet, quādū non tollitur uno ex modis n. preced.

expositis. Huic sententia, ut & precedentem, quidam objiciunt propositiones damnatas in Bajo, scilicet 56. In peccato duo sunt, aliud, & reatus: transfeatur autem aliud, nihil manet, nisi reatus, sive obligatio ad poenam. & 57. Unde in sacramento baptismi, aut sacerdotis absolutione, proprie reatus duntaxat tollitur, & ministerium sacerdotiorum solùm liberat à reatu. Sed Ovidio in 1. 2. tr. 6. contr. 8. punt. 4. num. 36. docet, hanc damnationem nos autores non ferire; quia ipsi non dicunt, manere puram dignitatem ad poenam, eo modo, quo remanet dignitas ad poenam temporalem, deletia culpa: sed dicunt, in hac ipsa dignitate ad poenam permanere moraliter actionem præteritam malam, ejus maculam, atque malitiam. Hoc supposito autem dici debet, quod non peccatum habituale, sed tantum permanentia ejus moralis, fieri in isto reatu: quod roboretur ex eo; quia reatus culpa videtur esse aliquid formaliter consequens ad peccatum, & ex hoc, pro posteriori salfem signo rationis, primum oriri, adeoque multò magis esse aliquid consequens reatus poena: qui, quamvis juxta quosdam sit identificatus cum reatu culpa, tamen est sicut formaliter posterior. Sed quidquid de hoc sit, huic opinioni obstant rationes n. preced. adducta.

ARTICULUS II.

An Reatus culpe, & Reatus poenæ distinguuntur.

241. Ex occasione hujus sententia quæres, quid sit reatus culpa, quid sit reatus poena? Res. Reatus culpa est debitum, ex peccato contrarium, ad sustinendum indignationem, vel inimicitudinem DEI, si peccatum sit mortale: vel ad sustinendam despicienciam, si sit veniale: & in utroque casu ad sustinendum reprehensionem à DEO: insuper etiam est debitum satisfactionem præstandi; unde, cum homo condignam satisfactionem ex se pro culpa mortalí præstare nequeat, contrahit per illum debitum infolabile. Ratio horum est communis sensus, juxta quem culpabilis ille est, qui proper peccatum, vel culpm, meritus est in dignationem, vel reprehensionem &c. Reatus

poena, non quidem ea, quam modo patiuntur damnati in inferno, quæ conjuncta est cum abominatione voluntatis, morali necessitate ad DEUM odio habendum &c, attamen alia, e. g. ut eum nunquam admittat ad gloriam. Lugo autem de peccat. disp. 8. sec. 2. n. 70. omnino putat, remissa culpa, posse manere reatum poenæ æternæ, vel totius, vel ferme totius illius, quam modò patiuntur damnati; quod tamen alii durum videunt, eo quod DEUS talen hominem tractaret ut inimicum, quem tamen in amicitiam receperit.

Quodlibet loquamus de hac providentia, certum est ex Tridentino sess. 6. c. 14. poenam æternam una cum culpa mortali semper remitti: & certè nunquam defacto culpa mortalis remittitur sine infusione gratia sanctificantis, quæ est ius ad gloriam, & hereditatem filiorum DEI, cum quo jure non stat poena æternæ. 2. Ex eodem loco Tridentini habetur, non semper una cum mortali omnem poenam temporalem remitti iis, qui post baptismum graveriter peccarunt. 3. Etiam inter Catholicos convenit, non semper to-

H 2
tum

tum reatum venialium remitti, etiam si clavibus subieciantur, sed saepe adhuc aliquius poena reatum restare, quamvis reatus poena prius correspondens minatur; hinc etiam in confessione venialium poenitentia injungitur, & pii fideles student lucrandis indulgentias, etiam post confessionem peractam, ad delendam poenam, quas contrarerunt ob commissa venialia, quamvis ista clavibus subiecirent. Ex quibus constat, in hac saltem providentia reatum totum culpa mortaliter non separari à reatu poena eterna, quamvis reatus culpa mortaliter separetur à reatu, vel obligatione aliqua poena temporalis, scilicet casu, quo reatus culpa mortaliter per poenitentiam defecit est, nondum vero omnis reatus poena temporalis. An autem isti duo reatus, scilicet culpa, & poena, identificari, vel realiter distincti sint, adhuc est dubium.

244. Qui defendunt, reatum culpa realiter distinguere à reatu poena, afferunt pro se primò Tridentinum *sess. 5. cap. 5.*, ubi definitur, in baptismo remitti totum id, quod habet veram, & propriam peccati rationem, & nihil in baptismatis DEUM odisse &c. ergo remittitur in baptismismo totus reatus culpa: sed, quamvis remittatur etiam omnis reatus poena eterna, vel etiam temporalis in altera vita, tamen non remittitur omnis reatus poena temporalis in hac vita: ergo jam aliquis reatus poena est distinctus à reatu culpa. mi. prob. nam mors corporis est poena peccati originalis *ex Gen. 2. v. 17. Et c. 3. v. 4. Et ad Rom. 5. v. 12.* item rebellio concupiscentiae, & aliae misericordie corporis, & animae. Nec dicas, per reatum poena intelligi reatum poena in altera vita; nam certe poena hujus vita sunt verè poena, quibus DEUS verisimile punit: ergo & obligatio eas subeundi, est verè reatus poena.

Secundo. Tridentinum *sess. 14. c. 8.* damnatae culpam non remitti, nisi simul universa poena remittatur: ergo distinguunt haec duo. Dicere autem, nec culpam universam dimitti, dum videtur; nam cur Concilium Tridentinum nil addidit restraining, si tantum voluit, aliquam culpam rationem, non vero omnem dimitti? Certè eius verba, obvio in sensu, planè videntur loqui de tota, seu universa culpa ratione. Tertio. Stat pro distinctione illorum reatum authoritas plerorumque Theologorum, qui Sacram Scripturam Patres, & Concilia, ac potestem remittendi peccata, intelligent de remissione peccatorum quoad omnem reatum culpam, non vero quoad omnem reatum poenam: in quo, quoad primam partem, convenienter etiam Scotista, quamvis non videantur bene negare, quod obligatio ad penam post remissam culpam sit reatus poena. Imo Scotus ipse apud Maistrum *disp. 6. q. 9. a. 7. n. 310.* fatetur, Sanctos distinguere inter remissionem cuiuscunq[ue] culpæ, & remissionem poenæ: utique ex contextu patet, loquitur de distinctione reali.

245. Quartò. Stat pro distinctione ista Anglicus, ut probat communis Thomistarum, atque nostrorum eius interpres: & varii locis ex S. Doctore adductis potest ostendit, maximè *1. 2. q. 87. a. 6. in corp.* ubi expressè ait: *Et sic reatus poena remaneat peccato remoto.* item *ad 2. ait:* *Virtuoso non debetur poena simpliciter: potest*

tamen sibi deberi poena ut satisfactoria. Unde quando ad primam dicit: *Cessante vero macula non remaneat reatus poena secundum eandem rationem:* tantum vult dicere, non manere obligationem ad poenam indigendam ex odio, tanquam inimico, vel acceptandam ab invito (in quo videtur S. Doctor statuere poenam simpliciter talern) manere tamen obligationem ad penam satisfactoriam; sic enim habet *in corp.* ad finem: *Remotâ macula culpe, potest quidem remanere reatus non penae simpliciter, sed satisfactorie.*

Quintò prob. hæc opinio à paritate, ex humano foro delumpta, cum enim in isto saepe soleat separari reatus culpa, à reatu poena, sur id non etiam fiat in foro DEI? Sic parens saepe puniri filium, & magister dicipulum, & iudex reum, quanquam culpa jam sic dimissa, & jus ad inductionem dudum abdicatum. Ratio autem hujus rei ulterior est, quod poena non sumatur per se ex delicto persona, sed ex amore justitiae, cautele, & exempli alioz dandi, tuncdamnum per culpam illatum resarcit, disciplina confervet &c. videatur Tridentinum *sess. 14. c. 8.* ubi fines satisfactionis, in confessione tribunalim impositæ, ad delendam poenam temporalem residuum, pulcherrime explicat: ergo, licet juri ad delictum, vel inductionem contra personam (in quo stat reatus culpa) cessa- verit, nondum cessavit ius, ad reparandum damnum per culpam illatum, conservandam disciplinam, absterrendos alios à timili lapso, in quo stat reatus poena.

246. Qui vero volunt, reatum culpa, & reatum poena, tantum formaliter inter se distingui, afferunt pro se primò argumentum negativum, quod nulla sit necessitas distinctionis; sed hanc videntur probare argumenta superius posita. Secundò dicunt, quod saepe in Scriptura reatus culpa vocetur peccatum; hoc autem non probat, illum esse strictè peccatum, vel culpam; cum haec vox saepe pro tropum in Scriptura applicetur, ut patet *ex 2. 2.* Tertiò ajunt, à DEO catenus hominem odio haberi, quatenus huic ab illo infligitur poena, adeoque reatum culpa, sive obligationem sustinendi odiū, vel inductionem DEI, esse realiter identificata cum obligatione sustinendi poenam: sed videtur falsum esse assumptionem; cum patet, DEUM malis affligere etiam amicos, quibus omnem culpam dimisi, ut patet in baptizatis.

Quartò afferunt pro se S. Thomam, *3. p. q. 86. a. 4. in corp.* *Et ad 1.* ubi S. Doctor in peccato mortali duo distinguunt, aversionem à DEO, cui correspondet poena eterna, & confessio nem ad creaturam, cui correspondet poena temporalis: & addit, remissa aversione, remitti peccatum mortale, manere autem adhuc conversionem, pro qua debeatur reatus poena temporalis: ergo, inferunt, nunquam remittitur tota culpa, quin remittatur etiam tota poena, adeoque possunt isti duo reatus esse identificari. Respondent tamen oppositi sententia patroni, S. Thomam tantum velle, quod remaneat conversione quod aliquem effectum, scilicet reatum poena: sive quatenus remaneat adhuc aliquid pro ea solvendum: non vero, quod maneat for-

mali-

In quo sit peccatum habituale.

maliter in se. Adde, quod eodem articulo per totum ubique S. Doctor distinguat hos reatus ab invicem: & praeterim in corp. adducto exemplo Davidis, cui, post remissum peccatum, dictum est, moritum in poenam delicti filium parvum, & sic concludit: *Ergo remissa culpâ remaneat reatus aliquius poena:* unde plane videtur intelligere, non tantum remissa pars culpe, sed remissa tota simpliciter culpe, remanere adhuc aliquem reatum poena. Utique sententia probabilis est: at qua posterior, seu, qua aferit, hos duos reatus realiter distinguere, communior est, & rationibus etiam verisimilioribus niti videatur, in eam præ altera valde propendeo.

ARTICULUS III.

Solvuntur Objectiones contra conclusionem articulo I. statutam.

247. **O**b. 1. Peccatum habituale est effectus peccati actualis: atque effectus debet esse distinctus à

causa: ergo etiam peccatum habituale debet esse distinctus ab actuali: sed hoc non est verum juxta nos: ergo. Confirm. Privatio gratia est quasi effectus peccati actualis mortalis: ergo potest dici, quod in ista stet habituale peccatum, praesertim, cum etiam haec privatio sit macula moralis, & quidem distincta à peccato actuali. Resp. dist. ma. Peccatum habituale adquæsumptum est effectus peccati actualis. neg. ma. Peccatum habituale inadquæsumptum. om. ma. & dist. sic min. neg. conseq. Ut diximus, peccatum habituale dicit duo, actuale præteritum, & moralem eius perseverantiam: prius non caufatur ab actuali; alijs caufaretur à se ipso: alterum potest dici aliquo modo caufari ab actuali, quatenus scilicet illud pro priori præsupponitur ad moralem perseverantiam suam: quamvis non minus caufetur haec perseverantia ab aliis, e. g. ab ipso peccante, dum non prestat satisfactionem &c. Sed, quidquid de hoc sit, non est absurdum, quod una pars concreti caufatur alteram. Sic in hoc concreto, *intellexus cognoscens*, utique intellectus caufat alteram partem, scilicet cognitionem. Ad confirm. neg. conseq. ob rationes adductas *n. 238.* sed de hoc plura inferius.

248. Ob. 2. Negatio satisfactionis, vel condonationis, præsupponit peccatum habituale: ergo non constituit illud. Resp. dist. antec. præsupponit peccatum habituale adquæsumptum, seu ut dicens moralem perseverantiam. neg. antec. inadquæsumptum, seu ut dicens peccatum actualis præteritum, conc. antec. & neg. conseq. In primo instanti A, quo Petrus peccat, nondum datur peccatum habituale, sed actuale adhuc pœfens, neandum præteritum. Hoc peccatum, cum physicè transeat, non amplius manet physicè in sequenti instanti B, ut autem maneat moraliter, debet pro instanti B, nec pro ipso condigne satisficeri, nec ipsum benignè condonari; si enim unum ex his duobus fiat, peccatum pro hoc instanti non amplius manet; quia satisfactio, vel condonatio, sunt formæ destruientes peccatum habituale: haec autem dari

non possunt cum re destruenda: ergo peccatum, ut moraliter perseverans pro instanti B, non potest præsupponi adquæsumptum constitutum ad negationem remissionis ponendam in instanti B; sed per hanc completerur, & confituitur in ratione moraliter perseverantis. Sic proportionaliter discurrendum est de sequentibus instantibus.

249. Dices. Ideo DEUS pro hoc instanti negat remissionem peccati Petro; quia dignus est, seu, quia peccator habitualis est: ergo pro priori ad negationem remissionis est habitualis peccator. Resp. dist. antec. quia dignus est suo modo radicaliter pro hoc instanti. conc. antec. quia jam formaliter dignus est. neg. ant. & cons. Radicaliter dico dignum Petrum; quia, cum formaliter fuerit dignus negatione remissionis, seu peccator, in præcedentis instanti A, etiam exigitur, ut sequenti instanti B, eodem modo dignus, seu peccator, maneat, nisi pro priori signo naturæ, aut condigna satisfactio, aut benigna remissio fiat: & hanc exigentiam voco radicalem dignitatem: formaliter autem dignus fit per ipsam negationem satisfactionis, aut remissionis.

Partitas habetur in homine, qui profus fanus, & vegetus in instanti A, exigit, ut etiam duret pro instanti B, nisi pro priori signo naturæ interveniat cædes subitanea: in quo casu homo non durat pro instanti B, per durationem A, formaliter, sed tantum radicaliter. Responsio firmatur ex eo, quod si pro instanti B, jam formaliter darentur peccatum habituale, non posset pro eo instanti à DEO remitti; quia non posset simul dari peccatum, & ejus destruicio.

250. Ob. 3. Creatura non potest de condigna satisfactio pro peccato mortali: ergo satisfactio condigna à creatura præstanda est Chimæra: ergo negotio illius est negotio Chimæra: ergo juxta nos peccatum habituale confitueretur ex negatione Chimæra, quod est absurdum: Resp. neg. suppositionem, & ultimam consequentiam. Etiam non possit satisfactio condigna haberi à creatura, potius creatura applicari satisfactio condigna Chimæri Domini; unde non dicimus, peccatum habituale confitetur in negatione condigna satisfactionis præstanda ab homine, sed præstendo, à quocunque demum præterit. Accedit, quod latem pro peccato veniale juxta multos probabiliter possit pura creatura satisfacere, adeoque latem peccatum veniale habituale possit stare in negatione talis satisfactionis, præstanda à pura creatura. Sed etiam si hoc verum non esset, sufficeret responsio prior.

251. Ob. 4. Si negotio remissionis constituit peccatum habituale, DEUS est auctor peccati habitualis: hoc est blasphemum: ergo, prob. ma. qui liberè completeret totum, est auctor, & caufa per se totius: sed DEUS, negando remissionem, completer, & quidem liberè, totum peccatum habituale: ergo. Resp. neg. ma. ad prob. dist. ma. qui liberè completeret totum, est auctor totius in physicis. om. ma. in moralibus, subdisting. si teneatur abstinere à complendo eo toto. om. ma. si non teneatur abstinere, neg. ma. & dist. sic mi. neg. conseq. Quis dicat, quod is, qui accepit injurie ingens damnum, & non vult (sic non tenetur) remittere compensationem sibi facientem, sit auctor iniustitia perseverantis? certè nemo hoc cogitat. Illi scilicet imputatur perse- verant.